

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS ĮSIGIJIMO ĮSTATYMO NR. IX-1314 3
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-2395(2)“ PROJEKTO
(TAP NR. 19-2181; TAIS NR. 19-13957(2))**

2020-01-02 Nr. NV-8

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą – iš esmės pritarti Seimo Kaimo reikalų komiteto iniciatyva patikslintam Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo pakeitimo projektui (ir pateikti pasiūlymus dėl tobulinimo), kuriuo siūloma:

- papildyti nuostata, kad „jeigu nustatytas viršijantis žemės ūkio paskirties žemės plotas sudaro tik žemės sklypo dalį ir pagal teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias žemės sklypų formavimą, padalijus žemės sklypą, negalima suformuoti racionalių ribų ir dydžio žemės ūkio paskirties žemės sklypų, pasiūlymas parduoti teikiamas dėl viso žemės ūkio paskirties žemės sklypo arba valstybė tampa šio žemės sklypo bendraturė“;
- papildyti nuostata, kad „kai asmuo nesutinka rengti žemės valdos projekto, kuriuo atidalijama žemės sklypo dalis, žemės valdos projektą rengia Nacionalinė žemės tarnyba ir šių darbų verte Vyriausybės nustatyta tvarka mažinama parduodamo žemės sklypo kaina“.

3. Dabartinė situacija:

Vyriausybė 2018 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 625 priėmė ir Seimui pateikė Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo Nr. IX-1314 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Šio Įstatymo projekto tikslas – stiprinti žemės ūkio paskirties žemės perleidimo sandorių kontrolę, kad asmenys nuosavybės teise neįgytų daugiau žemės ūkio paskirties žemės nei leidžiama pagal Įstatymo nuostatas, taip pat užtikrinti galiojančios nuostatos dėl išimtinės galimybės viršyti 500 ha žemės ribą gyvulininkystei plėtoti įgyvendinimo ir kontrolės mechanizmą.

Įstatymo projekte numatyta suteikti daugiau teisių NŽT, numatant jai įgaliojimus vykdyti įvykusių tiek tiesioginių, tiek netiesioginių žemės ūkio paskirties žemės perleidimo sandorių patikrinimą ir kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą, jeigu nustatoma, kad buvo pažeistas Įstatymas. Taip pat numatyta, kad NŽT, kilus įtarimui, galėtų patikrinti žemės ūkio paskirties žemės sandorio atitiktį Įstatymo 3 str. nuostatoms. Ji taip pat turėtų teisę reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių, kitų juridinių ir fizinių asmenų bei užsienio organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, pateikti dokumentus ir informaciją. Atlikusi minėtą patikrinimą ir nustačiusi Įstatymo nuostatų pažeidimą, NŽT ši Įstatymą pažeidusiam žemės ūkio paskirties žemės įgijėjui turėtų teisę pasiūlyti parduoti viršijančią leidžiamo įsigyti žemės ūkio paskirties žemės ploto dalį.

2018 m. lapkričio 7 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas (papildomas komitetas) priėmė sprendimą siūlyti Seimo Kaimo reikalų komitetui (KRK) (pagrindiniam komitetui) Įstatymo projektą Nr. XIII-2395 grąžinti iniciatoriams tobulinti. 2019 m. liepos 10 d. KRK pritarė savo iniciatyva patobulintam Įstatymo projektui Nr. XIII-2395(2) bei siūlymui dėl jo teikimo svarstyti Seimui.

4. Projekto esmė – siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui, tačiau kartu siūlant jį tobulinti:

- **papildyti nuostata** – jeigu viršijantis žemės ūkio paskirties žemės plotas sudaro tik žemės sklypo dalį ir pagal teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias žemės sklypų formavimą,

padalijus žemės sklypą, negalima suformuoti racionalių ribų ir dydžio žemės ūkio paskirties žemės sklypų, **pasiūlymas parduoti teikiamas dėl viso žemės ūkio paskirties žemės sklypo, o asmeniui nesutikus, teikiamas pasiūlymas dėl žemės sklypo dalies, viršijančios gyvulininkystei plėtoti pagal šį Įstatymą isigyta 500 ha žemės ploto ribą;**

- **papildyti nuostata**, numatant, kad **ieškinys pareiškiamas dėl žemės ūkio paskirties žemės 500 ha žemės ploto ribą viršijančios žemės ploto dalies;**
- **patikslinti** siūlomą vartoti sąvoką – vietoj žodžių „užsienio organizacijos (neturinčios juridinio asmens statuso“ vartoti „užsienio subjektai“.

5. Derinimas – Projektas derintas su Nacionaline žemės tarnyba (pastabų neturėjo) ir Teisingumo ministerija. **Lieka neatsižvelgta (ar atsižvelgta iš dalies)** į kelias Teisingumo ministerijos pastabas: dėl tikimybės, kad valstybei tapus žemės sklypo bendraturte, kurios vardu veiks ir bendraturčio teisės į žemę įgyvendins NŽT, bus apsunkintas viso daikto valdymas ir naudojimas tiek savininkui, tiek pačiai valstybei; atsižvelgiant į keliamą klausimą dėl „racionalių ribų ir dydžio žemės ūkio paskirties žemės sklypų“ sąvokos aiškumo, siūlyti Seimui tikslinti ir atitinkamas Žemės įstatymo nuostatas, tiksliau apibrėžiant, kokia apimtimi būtų reiškiamas ieškinys ginant viešąjį interesą šiuo atveju (argumentai pateikti derinimo pažymoje).

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė kelias **tikslinamojo pobūdžio** pastabas (tarp jų esminė – dėl tikslingumo įvertinti, ar Įstatymo projekte siūloma nuostata, kuria siūloma nustatyti pareigą prokurorui ginti viešąjį interesą, yra ne perteklinė ir tiksli (nes kadangi prokuroras ir taip privalo ginti viešąjį interesą teisės aktų nustatyta tvarka), taip pat dėl siūlomo teisinio reguliavimo suderinamumo su Prokuratūros įstatymo 19 str. nuostatomis).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina, tačiau atitinka Programoje įtvirtintą žemės ūkio sektoriaus valdymo efektyvumo didinimo siekį.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina, rengėjams įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. gruodžio 30 d. išvadoje Nr. NV-3665 pateiktas pastabas, Projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt